

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20
Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

“Ngá i yêu nác cá thá bá giát.
Nháng tinh thán ái quác cáa mát dân tác thá bát đái t.”
(Váng Máng Long)

Giáa năm 1978, toán bán ngá i cáu sĩ quan cáa Quân-Lác Viát-Nam Cáng-Háa, tù cái táo ở Trái 4, Xã Cám-Nhân, Yên-Bái, vát ngác lán thá nháng bá thát bái. Đái Úy Lê Bá Táng chát trong ráng. Còn lái Thiáu Tá Đáng Quác Trá, Đái Úy Trán Văn Cá và tái (Thiáu Tá Váng Máng Long) bá bát đáa vá tám giam ở Đoàn 776 Yên-Bái.

Ngày đáu, mát vá binh cán rát trá tên Lái đá tháng tay nán mát báng súng A.K vào mát tái, mát cái răng gãy. Tên vá binh Cáng-Sán trá tuái này đá náng tay vá i tái, vì hán váa tìm tháy trong ba-lô cáa tái mát bài thá “phán đáng”. Cháa há gián, hám sau y trá lái. Tái bá quát thám mát báng súng vào ngác, gãy mát cái xáng sán.

Qua ngày thá tá thì chúng tái bá đáa xuáng phá đá vá Trái 9 bên há Thác Bà, Xã Cám-Nhân, Yên-Bái.

Hai bán đáng hành cáa tái, Thiáu Tá Trá và Đái Úy Cá bá nhát trên nhà kho cáa trái. Tái không rá há bá đái xá ra sao. Còn tái là ngá i cám đáu cuác vát ngác này, nán bá tách riáng, giam trong nhà ká luát, sát vá i hàng rào khu cáa xá thá mác. Tái bá cám cá hai chân, cáng cá hai tay.

Khi áy đáng mùa hè, trong hám nóng nác, muái nhá tráu, bát ká đám, ngày. Da mát, da cá, da

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

---

tay chân cáa tôi trá nên sán sùi vì muái đát.

Tôi đác phát hai cái áng náa lá ô đáng gán chân nám. Mát áng náa đá đái tiáu tián, mát đácháa nác uáng. Tay bá cáng, chân bá cám, ván đá đái đái, tiáu tián quá là mát các hánh. Nháng vì báng đái liên mián, nên ván đá đái tián cũng khó xáy ra tháng xuyên.

Cũng do biên bán bàn giao lái tá Đoàn 776, nên tá hôm vá Trái 9, ngày nào tôi cũng trái qua mát trán đán hái chá, kéo dài trên, đái hai tiáng đáng há. Tôi bá bát đáng giáa phòng trác trái, bán góc phòng là bán vá binh. Tôi bá đánh chuyán tay tá góc này sang góc khác, xoay tròn quanh phòng. Má bên trái váa lánh mát cú đám cháa káp cám tháy đau thì má bên phái đá lánh cú đám tiáp theo. Nháng đát máu mũi phát ra áng ác tràn trên má và trên ngác tôi chá làm cho nháng tên vá binh trá tuái háng tiát thêm.

Tráng láng thân tôi thái này còn cháng trên ba mái ký lô là cùng. Nháng cú đám móc tán lác làm cho tôi có cám táng nhá là đáng “bay” tá góc nhà này, sang góc nhà khác. Sau mái tiáng “há!” máu tôi lái trào ra nhá xái. Không biát máu tá mám tôi hay tá phái tôi phun qua hai lá mũi thành vái? Mát tôi bám tím sáng vá, đôi mát háp lái, nhìn mát vát hóa hai. Sau khi bá hàng chác cú đá cát lác vào báng đái, cát đái trong báng tôi cá tá do tuán ra quán. Tôi cá nín, cũng không nín đác.

Lánh nháng trán đán thù nhá thá này, tôi mái thá máy câu hám he cáa tên sĩ quan an-ninh Trái 9, “chúng ông sá đánh cho mà y té đái, vái phân”.

Nhiáu lán tôi bá đánh máa mát xanh, mát vàng mà ván cháa đác tha; đán lúc tôi mám nhá sái bún, vá binh mái kéo tôi ra vát ngoài cáa phòng trác. Có hôm cá giá sau trác trái mái cho ngái ká tôi vá nhà giam.

Chác nhiáu bán tù tháy cánh tôi nám rá nhá cái xác không hán nái góc sân phái sán khô, nên mát ngái đác tha vá Ban-Mê-Thuát đá đán nhà ông bà nhác cáa tôi ká lái ráng tôi trán trái và bá vá binh đánh chát rái!

Khi nhán tin này, ông anh vá cáa tôi lo quá, vái đáng nghá vái bà má vá tôi, “Đáng nói cho con

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Loan hay tin cháng nó chát. Nghe tin này nó không sáng nái đâu! Nó mà chát thì đàn con nó sábá vá...”

Nháng ngày không bá đán lên “khung” đá lãnh đán, tôi nám chá thái gian trôi qua.

Mát tia náng xuyên khe mái náa, in mát đám sáng trên nán nhà. Nhìn vá trí đám náng di chuyán, tôi biát giá giác. Chám náng bát đáu xuát hián trên vách nhà háng Tây vào lúc káng giái lao thánh táa trái (khoáng chín giá sáng) rái tá tá di chuyán đán vá háng đáng. Khi tiáng káng báo giá đám danh chiáu (khoáng năm giá chiáu) thì chám náng tái giáa vách háng đáng, thá là hát mát ngày!

Hàng ngày, tù nhân cáa nhà báp đám cho tôi mát bát sán khô náu nháo nhoét. Anh ta phái đá bát sán nái cáa buáng giam; tiáp xúc vái ngá i đáng bá cám là đái u cám ká!

Khi ngá i tù đáa cám rái bác, đàn gà cáa trái vái tranh giành nhau nháng máu sán trong tô. Tái giáa tráa, tên bá đái trác trái mái đán má cáa hám giam cho tôi ăn báa cám tù đác nhát trong ngày. Nhiáu khi, tô sán tái tay, tôi chá tháy mát má báy háy đát cát và vài cáng sán khô cángón tay. Tôi đái tái run chân, run tay, đái ngá không đác.

Hình nhá không có “chá đá” má thác nào áp đáng cho nháng tráng háp tù cái táo vát trái. Có hôm tôi đác mát cá sán lán cá cám tay, dài mát gang. Cũng có ngày tôi đác hai cá khoai lang luác náng cháng náa ký. Tháng xuyên, thác đán cho tù trán trái là mát tô cháo sán phái khô rác muái.

Tá lâu lám rái, không nghe ai nhác tái hai chá “nhân quyán”. Trong thái gian tôi bá cám á trái này thì, cá cách hai hay ba tiáng đáng há, mát tên bá đái đi tuán tra lái ghé kiám soát tình tráng khóa, chát, cám, cám mát lán. Trong bóng tái, đá chác chán ráng tôi còn sáng, anh ta tháng “tián tay” khán cho tôi mát cái bát tai hay mát báng súng đá nghe tôi la lên oai oái vì đau.

Đêm nào nghe tháy tiáng chân nhiáu ngá i đi tuán, lòng tôi lái pháp pháng,... biát đâu?... rát có thá, ngá i ta sá áp vào, há nhau đá tôi xuáng, bát miáng, khóa tay tôi, tráng mát sái dây tháng láng vào cá tôi, rái lái thân tôi lên xà nhà, nhá cách đây hai năm há đá làm, đá giát mát anh tù

vát ngọc bên Trái 4. Nháng cái chát nhá thá sá đác thông báo là “tù tá”, thát đán gián.

Mát ngày, khi vát náng váa chám chân vách táng háng Tây, tá bên sân cáa đái cáa xá, sát hàng rào có tiáng ngái nhán sang, tôi nhán đác đó là tiáng tháng bán thân Vũ Văn Báng,

” Long ái! Thá mác đác ánh đóng ba cái áo quan. Chác tái máy sá bá xá bán. Tráa mai tao sá đám cám cho máy. Máy có nhán gì cho gia đánh thì nói vái tao, tao sá thá cho gia đánh tao, rái chuyán cho gia đánh máy. Tao cá táng tái máy đã đi thoát, không ngá...”

Rái nó nác lên, nghán ngáo...

Tháng Báng cũng là dân Bác-Ká Di Cá nhá tôi. Chúng tôi thân thiát sáu năm cùng áp Trung Hác Trán Quý Cáp. Sau khi tát nghiáp Tú Tài 1, nó tình nguyện đi Khóa 63 A Sĩ-Quan Không-Quân.

Thiáu Tá Vũ Văn Báng là Tráng Phòng Quân-Báo Sá Đoàn 6 Không-Quân. Mái án tá tián đán vá thăm Pleiku, tôi tháng gáp nó.

Nám trong cùm, nghe tiáng khóc cáa ngái bán đáng môn, lòng tôi chánh nhángôi tráng đã dào táo tôi thành ngái.

Tiáng tháu tráng Tăng Dác, ngày đáu Đá Thát, còn đâu đây,

“Tráng chúng ta đác hánh mang tên Trán Quý Cáp. Cá Trán là mát vá anh hùng ái quác. Thá mong muán các em chăm chá hác hành, đá sau này thành đát, ra giúp nác, làm ráng danh cho tráng.”

Hôm áy có mát vá khách, ván là mát giáo viên, bán cáa tháu tráng, tái thăm và nói

Viên ngọc nát

Tác Giả: Văn ng M ng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

---

chuyện. Với khách này là thân sinh ra anh Phạm Phú Nhân, người ở bên cạnh tôi.

Ông khách mở đầu bài diễn văn bằng một câu mà tôi nhớ mãi,

“Tôi thì mi nhớ đây! Thà làm một viên ngọc nát, chớ không làm một viên ngọc lành. Nếu u thì mi không chăm chút hành thì suốt đời thì mi chớ là ngọc cỏi cỏi t xái mà thôi!”

Sau đó ông già dài dòng kể về lý lịch và cuộc đời người anh hùng ái quốc Trần Quý Cáp, qua đời, chúng tôi biết về Trần vì yêu quê hương, yêu đồng bào, nên đã bị cầm tù, bị đưa lên đày ở đày.

Tôi lên lên, hào và hãnh diện là một đứa con của Trần. Tôi cũng nhớ mãi hai danh từ “viên ngọc nát” và “cỏi cỏi t xái” mà ông bố anh bố tôi đã đem ra ví von trong câu truyện khuyên nhủ tôi.

Tháng Năm năm 1908 Trần Quý Cáp đã bị đưa ra pháp trường, xé trộm ngang lưng. Ngày đó khóc bên, con Phan Bội Châu đã viết,

“Ngọc toái bứt ngổa toàn, tam tử ngọc hàn, sấm hời khắp
Hùng kinh nhi thái trường, thiên thu luân đĩnh, nhứt tinh huy n.” (Phan Bội Châu)

Đích:

Ngọc nát vẫn còn ngọc lành, nhà tù ba chớ, núi biển khóc
Thái Sấm n n ng, lòng hùng nh, bàn luân nghìn năm, còn thuy sao trãi sáng.

Bảy chục năm sau, tháng Năm năm 1978, một người vì yêu đất nước, yêu đồng bào cũng đang nằm chờ giờ ra pháp trường.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Hai người, tôi và cậu Trần Quý Cáp, tuy sinh ra không cùng thời, nhưng đã phôi m cùng một từ: “Tôi một ngọc” (Phan Bội Châu)

Thời tôi biết, nhưng người yêu ngọc có thể biết, nhưng tình thân ái quí của một dân tộc thì biết.

Trưa nay nghe tiếng khóc của thằng bé, tôi th dài,

“Thôi thôi cũng là xong! Cậu coi nhé một ra ra...”

Mười hai năm qua, vào sinh ra, tôi đã không ngừng cố gắng để hoàn thành phần nào của việc của thầy tôi ngày xưa. Là một của cậu Trần Quý Cáp, tôi đã noi gương, cố gắng hơn trước để tôi cho quê.

Tôi thay, một ngọc tôi đã tôi tôi một, nên tôi đành chấp nhận những tai ương giáng xuống phần mình.

Đêm hôm đó tôi thức trông. Tôi nằm im, nhưng đôi mắt tôi, mở ra trong trí, trông khuôn mặt của những người thân. Trách hình như tôi nghĩ, tôi làm như những người vĩnh biệt. Lúc tôi, tôi chia tay với tôi, rồi tôi với tôi, cùng ba đứa con gái.

Đến lúc phải trông ra khuôn mặt thằng con út thì óc tôi quay mòng mòng. Tôi không làm sao ra trong trí khuôn mặt của thằng con. Nó sinh ra ba tháng sau ngày Miền Nam sụp đổ, lúc đó tôi đã ở trong tù.

Trưa hôm sau thằng Béng nắm anh bé từ trông bé nó thay anh ta đem phần ăn một ngày sớm cho tôi. Nó đứng ngoài cửa buồng giam, miệng cười hô hô,
- Long ơi! Chiều hôm qua, sau khi đóng xong ba cái áo quan, với lán tao không ngủ được. Tao

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

---

buán, tao tháng máy, tao kháoc suát đám. Sáng nay tao mái biát, Trái 7 cá năm tháng chát đái vì bá chìm máng khi đi chát náa. Nháng Trái 7 chá có hai cái áo quan, nên tái tao phái đáng thêm ba cái náa. Thá mà tao cáng là áo quan đá dành cho ba đáa tái máy...

Tháng Báng cháa đát lái đá có tiáng vá binh quát tháo,

- Anh kia! Đem cám cho “phám” xong là phái đi ngay. Lángá đáy tái cho mát báng sáng báy giá.

Lúc đó vát náng nám ngay giáa nán nhà, đáng Ngá! Anh bán Thiáu Tá Vũ Văn Báng váa báo cho tái mát tin vui. Nhá váy là, ít nhát tái cũng còn sáng thêm mát, vài ngày náa!

Nháng váa cám tháy vui đó, lòng tái lái cháng xuáng ngay. Bái vì, suy nghĩ lái, thì đó cũng là mát tin rát buán, vì tái váa mát năm đáng đái. Mai đây, á mát nái xa xôi nào đó, trong Nam, sá có năm gia đình đau khá vô cùng khi đác báo tin này.

Chuyán ra pháp tráng cáa tái đá không xáy ra. Hôm sau chúng tái bá chuyán trái. Ba ngái bá trái quát hai tay ra đằng sau. Thêm vào đó là mát sái tháng đác buác vào cánh tay phái cáa tái, luán qua láng anh Trá, tái cánh tay trái cáa anh Cá. Đi háng nào, chúng tái cũng bá dánh chám.

Hai kháu A.K kèm chúng tái rái Trái 9 vào giá tù táp háp đi lao đáng. Nháng khuôn mát hác hác vì đói khát cáa đáng đái đang háng vá phía chúng tái. Có đôi bàn tay gáy guác đáa lên má vái vàng quát nác mát.

Chúng tái bá đán đi mát vòng quanh chá Cám-Nhân đá cho dân đáa pháng coi mát. Cũng may, lán này dân chúng chá đáng nhìn theo ba ngái tù bá trái mát cách tò mò, không có ai cháy theo ném đá hay đá đáo, sá nhác chúng tái nhá thái 1976.

Năm 1976, sau khi bá bát vì tái vát táng cá lán đáu tá Trái 3, tái và Thiáu Tá Đáng Quác Trá đá bá trái ngoát cánh khuáu, rái bá đán riáu qua đáy đá dân đáa pháng bày tá lòng căm thù “Ngáy Quân ác ôn”. Chúng tái bá ném đá sáng đáu, sáng cá.

Cùng thời gian đó, toán bốn bắt bên kia sông Hồng, vượt qua đây cũng bắt dân đánh đập tôi bắt, Thiệu Tá Hồ Văn Hòa gãy xương ngón tay, Thiệu Tá Nguyễn Văn Nghiêm sưng vù hai má, Thiệu Tá Trần Tấn Hòa dập mũi.

Riêng toán đi trại 4 là bốn “chiều cũ” kẻ càng nhốt: Đới Ủy Nguyễn Tấn Á bắt đánh bắt ng đòn gánh, xương vai trái, Thiệu Tá Chu Trí Lực bắt quẹt lòi cẳng chân, Thiệu Tá Nguyễn Hữu Đông bắt đập lòi mắt. Không nhốt ng thối, ba anh này còn bắt nhốt trong chuồng trâu, bắt dân quân ném mìn, dúi mìn vào hông phân trâu bò nhồi u đét, xem chết ngót.

Trong hai năm bắt giam giam ở đây, chúng tôi có nhồi u đập đi lao động “vận công” với các hợp tác xã nông nghiệp của dân địa phương. Qua nhốt ng lòn tiệp xúc y, ngói dân có lòi đã nhốt ra rừng, nhốt ng sĩ quan Việt-Nam Cộng-Hòa không phải là nhốt ng kẻ “ác ôn” nhốt hông nghe chết Bác-Việt tuyên truyền. Dồn dả, dân chúng nhốt này đã nhìn chúng tôi với đôi mắt khác xưa. Càng ngày, dân trong vùng càng tỏ ra thân thiện với chúng tôi hơn.

Rời chỗ Cám-Nhân, vượt binh đoàn chúng tôi nhốt m hông ng Lũng Ngàn: thối là chúng tôi vượt lòi Trại 4!

Tháng Tám năm 1976 tôi đã bắt cùng buồng giam Trại 4 hơn ba tháng trại. Rời cũng thời nhốt này, đầu năm 1978, tôi lòi xuýt phát củi củi vọt ng c lòn thối hai.

Nay bắt địa trại lòi nhốt này đây bắt chấp cung thì quố là đi u đáng sợ đới với tôi.

Cũng nhốt ở bên Trại 9, hai bắt nhốt tôi bắt nhốt trên ban chấp huy. Còn tôi bắt cùng riêng trong nhà kố luýt nhốt góc trái cẳng trại, sát hàng rào, bên bắt sưởi.

Vượt đập chân vào phòng giam, tôi đã nhìn thấy mắt cái cùm mắt cáo củi. Cái cùm chân này tinh vi và chấp chấp nhốt củi củi nhốt u.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Trác đây, năm 1976, chân ngái bá cám cá thá duái dài thoái mái, hai chân sát đát trong buáng giam.

lán này cám làm báng hai tám ván ghép, mái tám đác khoét hai náa vòng tròn váa cá chân. Sau khi gác hai cá chân tù nhân lên hai hình bán nguyệt tácáa tám ván đái, cai tù sá kéo sáp tám ván trên xuáng và khóa chát. Thá là, tù nhân chá còn cách nám ngáa, vát hai chân lên cao 45 đá. Chân ngái bá phát sá lái ra ngoài ô cáa sá đáu hái. Lính canh không phái đi tái cáa buáng giam, mà chá cán bác qua cáng ngá chính là đã nhìn tháy đôi chân ngái có tái rái.

Sau này tôi mái biát, cái cám đó đác hoàn thành chá vài ngày trác khi chúng tôi bá giái vá đây. Ngái vá kiáu cám là viên Tháng Úy Viát-Cáng tên Xuyên, Chính Trá Viên cáa Trái 4. Ngái tù thá mác đác giao nhiám vá đóng cái cám lái là mát cáu Hái Quân Thiáu Tá VNCH, bán cùng láp Trán Quý Cáp cáa tôi.

Công tay là mát cáp khoen sát rán sá 8 váa sát vái cá tay. Khóa cáa nó là loái khóa cáa, lán báng bàn tay, náng cháng mát ký lô. Cái khóa này đá trên ngác làm cho tù nhân khó thá vô cáng.

Ngay buái chiáu đáu tiên, tôi đã bá tên vá binh Lê Văn Táng tái “hái thăm sác kháe”.

Vá binh Lê Văn Táng và vá binh Há Ngác Tháng, biát danh “Tháng Bo” là hai hung thán cáa Trái 4. Tháy bóng dáng hai tên này tá đáng xa, anh em bán tù đã run rái.

Tên Táng lá đáu bên cáa sá đáu hái, đôi mát cháp cháp, miáng cái cái,

- Anh Long ái! Mánh kháe chá?

- Tháa anh bá đái, tôi ván kháe.

- Ngái i ta đán, náa đáng, máy bay lên tháng cáa Má đán đán, nháng các anh thích đi bá cho kháe chân, nên mái bá bát lái, có đáng không?

- Tôi không biát chuyán này anh bá đái á!

- Mình “nhá” anh muán chát! Anh có “nhá” mình không?

Tôi láng thánh.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

- Anh đi váng máy ngày? Anh nhá ?

- Tôi trán sáu mái bán ngày.

Tên bá đái gá cái băng đán A.K ra khái súng, nhái ngái qua cáa sá,

- Sáu mái tá ngày! Ká lác đáy!

Hán đá cao cái băng cháa đáy đán A.K gá xuáng hai chân đáng bá cám cáa tôi, rái lán tiáng
đáng đác đám,

- Mát!...Hai! ...Ba!... Bán!...

Sáng cáa cái băng đán giáng trên xáng ngáng quyán làm cho tôi thát tim. Tôi la lên,

“i!... i!...i! ...”

Tháy tôi đau láu lái, Táng cái khoá trá. Nó cái báng miáng, và cái cá báng đái mát,

- Anh Long đi váng sáu mái tá ngày. Tôi khá vì anh sáu mái tá ngày. Tôi sá gá chân anh sáu
mái tá lán đá anh nhá! Mái hai! Mái ba! Mái...

Tôi đau đán cháy nác mát, đau nháy nhám, đau quán quái, giáy đáng đách.

Vá binh Lê Văn Táng ván tánh bá, mát kháng đái sác, tay nó đá lên, giáng xuáng, đáu đáu...

áng chân tôi sáng lên, rái táe máu. Mát tôi bát đáu hoa, tai tôi ù nhá sáp đá c đác.

Đau quá, tôi điên tiát, ngái bát đáy. Tôi đá hai tay có cái cáng lên cao, nán mát phát tháng cánh,
trúng cá tay tháng mát đáy.

Bát ngá bá mát cú đau đáng, nó buáng rái băng đán. Mát nó đái sác thành màu tím. Nó nghián
ráng, rít lên,

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

- Tiên sá cha nhà mà! Ông cho mà! bißt tay. Tß nay mà! chß còn nßc bò thôi, hßt đi đßc nßa rßi! Con ßi!...

Nó cúi xußng rút con dao gßm đeo trên dây lßng. Mßt tay nó cßm bàn chân phßi cßa tôi, tay kia dß mũi dao vào nhßng chân. Chß mßt giây đßng hß nßa là gân nhßng chân tôi bß cßt! Tôi sß thành phß nhân!

- Ngßng tay ngay!

Tißng quát cßa ai đó làm cho tên khát máu chßn tay, mũi nhßn cßa con dao gßm vßa chßm lßp da khußu chân tôi thì ngßng lßi.

Ngßng i vßa quát là cán bß Vßn.

- Đßng chí có nhißm vß gì ß đây? Sao lßi đßnh cßt gân chân ngßng i ta?

- Thß trßng ßi! Thßng này hßn lão quá! Nó chßi tôi. Tôi phßi đßy nó mßt bài hßc.

Cán bß Vßn nghiêm gißng,

- Chuyßn gì cũng phßi báo cáo vßi cßp trên. Đßng chí không đßc cßt tißn.

Hung thßn hß Lê đi vòng sang cßa chính, khom mình lßm cái băng đßn. Nó lßm lßm nhìn tôi vßi đôi mßt căm hßn,

- Tiên sá cha mà! Sß mà! còn may lßm đßy!

Tôi cũng nghißn rằng, trßn mßt, nhìn ngay mßt nó:

- Tß mß mà! Đß con chó!

Cán bß Vßn ra lßnh,

- Đßng chí Tßng ra khßi đây ngay! Tß nay, nßu không phßi phiên trßc, tôi cßm đßng chí léo hánh tßi đây.

Chß cho tên Tßng qua khßi cßng, cán bß Vßn mßi bßc cßi sát cßa phòng giam, nhß gißng nói

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

---

väi täi:

- Chuyän đäu cän cä đä. Anh Long yän chä näm nghä đä, đäng lo nghä gä cä.

Viän Trung Ü Uy Cäng-Sän tän Bäi Vän Vän näy lä dän Häi-Däng. Anh ta läm quän giäo ä đäy täng äng mäi iäp träi.

—o—

Đäm thäng Näm, muäi vo ve...

Ngoäi räo cä tiäng chän ngä äi iäi läm bäm đä äi näc; chäc đä lä äng giäa Khäng äi dän täc Täy? Đäm näo giäa Khä cäng đä cäm cän cäu cä đäc theo con suäi.

Nhäa cäa giäa Khä näm sät räo Träi 4. Trä äc khi trän träi, mäi iän täi đäng qua räo, äng cä tät bäng näy thäng däi cho täi mät gä tä hiäm, käm väi iäi đän dä.

“ä näi thäm sän cäng cä näy, nhä mäi ngäy läm mät quä tä hiäm đä chäng sät rät, ngä näc!”

Cä änh đän pin loäng loäng, räi täi nghe giäa Khä iän tiäng häi ngä äi näo đä.

– Läm gä mä ngä iä đäy thä? Thäy hät hän... täng mäa!

Ngä äi kia trä iäi,

– Suät! ... Suät!... Chäu... ngä iä ...chä i...

Tiäng ngä äi näy nhä nhäi, nhäng täi vän nghe đä äc đä lä tiäng vä binh Đäo Vän Thäng. Träi 4 cä hai vä binh tän lä Thäng. Đäo Vän Thäng ngä äi Cao-Bäng, hiän nhä bät nän chäng täi gä iä lä “Thäng Phät”. Tänh nät “Thäng Phät” träi ngä äc hän väi “Thäng Bä” Hä Ngäc Thäng ngä äi Bäc-Thäi rät đä äc äc đä đän. Gäp đäi u khäng väa äy, “Thäng Bä” đänh tä khäng näng tay. Chä “Bä” lä tä chä “Porteur” tiäng Phäp, cäng nghäa lä “phu khuän väc”. Biät danh cäa hai vä binh tän Thäng đäu do anh em tä Träi 4 đät ra, vä truyän miäng väi nhäu.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Già Khê i i n tiáng thác mác,

- Ngái chái mà chong súng nhá canh ká trám? Có báo đáng há?
- Không...không...cháu ngái chái mà...
- ! thôi nhá! Có ránh vào nhà rít đáu thuác ào rái háy vá ...
- Vâng...vâng...

Sau đó tôi nghe máy tiáng “Thách! Thách! Thách!...” trên nán đát, có i già Khê đang dám dám gót chân vài cái cho ráo nác?

Rái tiáng chân bác xa đán, đám trá i vái má âm thanh hán đán cáa i chánh nhái, còn trùng...

Tôi đang thiu thiu sáp ngá thì có bóng ngái bác vào. Ngái đó vá nhá bên hông tôi,
- Dáy! Dáy mau! Ban chá huy trái tháy anh tián bá nên xét tha cho anh vá lán đáy!

Tên vá binh cúi xuáng i y chìa khóa má cáng tay cho tôi, rái y đi vòng ra ngoài đáu hái tháo chát cái cùm chân.

Bát ngá nghe i nhá đác tha vá đái lao đáng, tôi váa ngác nhiên, váa máng rá.

Tôi cháa đáng váng, tên bá đái đã thúc giác,

- Đi mau! Anh lên “khung” gáp trác trái, ký giáy tha rái vá lán cho sám!

Tôi tháy ngoài trái tái đán nhá mác, nên chán bác,

- Tái thá này làm sao tháy đáng mà đi? Mái đám, các anh đán tôi đi đâu cũng có cái đèn bão mà?
- Hôm nay chá lên ký cái giáy thôi, cán gì đèn vái đám?

Linh tính báo cho tôi biát, hình nhá có đáu gì không i n, nên tôi vái ngái bát xuáng bác cáa,

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

– Tôi không đi đâu! Muốn tôi đi, phải có đèn, đi không đèn thì vá binh gác trên chái sá bán tôi chết!

Tên bá đái tháy tôi ngái ì ra trác thám, bán rút túi, lấy ra một khúc nán. Y bát quát đát nán lên, trao cho tôi,

– Đây! Đèn đây, anh cầm lấy rồi đi ngáng lên đi đi!

Tôi ù lì:

– Nếu anh đáa cái đèn bão, tôi sẽ cầm đi ngay. Cây nán này ra gió là tắt liền, tôi không đi đâu!

Tác quá, nó quát ám lên:

– A! Cáng đáu há? Anh không đi, tôi điáu anh đi!

“Huách! Huách!”

Bá hai cái báng súng đánh vào vai, đau lắm, nhưng ván không nao núng, tôi cố ngái ôm chết cây cát cáa không cháu buông.

Sau cùng, tháng vá binh đành quáng kháu súng ngang vai đá hai tay nó đác tá do nám cá áo tôi, lôi ra cáa. Bị tá mình không đá sác vát nhau đá cáp súng, tôi đành ôm cánh tay kẻ thù, nhe răng cán tái táp. Đau quá, nó đành buông tôi ra. Tay xoa chá bá cán, miáng nó chết:

– Đá chó cán cán!

Tôi la lên,

– Anh muốn bán tôi phải không? Bán thì bán bây giờ đi! Tôi không ngu mà bác ra cáng cho anh bán đâu! Tôi biết táng... táng... táng... âm mưu của anh rồi!

Hình như câu nói đó làm cho tên vá binh chám nác, nó áp úng:

– áy! áy! Tôi không bán anh đâu! Mà sao anh biết? á ...á ...á ...

Bá dáng bái rái cáa tháng cai tù kèm vái câu “Mà sao anh biát?...” khián tôi suy ra ngay: “Đúng rồi! Tôi nó gài cho mình không đèn đóm đi ra cáng đá giát mình! Máy tháng bá đái chong súng ngoài kia đang ngái phác kích chá bán mình chá đâu phái ngái chái?”

Tháy chát đán nái, tôi đánh nác liáu, chỗ mám vá háng các lán tù, tôi gào lên:

– Anh em ái! Ngái ta giát tôi! Anh em ái! Chúng nó bát tôi đi ra khái rào đá bán tôi! Anh em ái! Cáu tôi vái!

Ngay tá lúc đôi bên giáng co, đã có vài ngái tù á Lán 1 và Lán 5 ló đáu ra theo dõi. Nghe tiáng tôi kêu cáu, há cũng hét ám lên:

– Không đác giát ngái! Không đác giát ngái!
– Chúng nó giát tù! Anh em ái! Chúng nó giát tù! Anh em ái!

Tiáng la án nhát tôi nghe đác, rõ ràng là tiáng cáa Đái Úy Phám Xuân Đá. Gáp cánh bát ngá, tên bá đái đáng ngán ngái, không biát xá trí ra sao.

Báng có ba tiáng súng chá thiên phát ra tá chái gác ngoài cáng trái. Rái mát táp bá đái ôm A.K cháy táa vào sân. Tên tráng toán vá binh hét án:

– Tù làm loán há? Vào lán! Đáng cáa ái! Đáa nào á ngá ngoài hiên chúng ông bán bá má! Nghe cháa?

Có tiáng lên đán, “Cà rách!... Cà rách!...”

Tôi bá táng năm, sáu báng súng vào ngác, vào áng, rái bá đáy vào nhà ká luát trá ái. Hai phút sau, cáng, cám khóa xong. Vá binh tán mát đán. Cánh vát ái yên tánh nhá không có gì xáy ra.

Trái tù đèn tát tái thui, nháng tôi yên tâm nhám mát ngá, vì tôi tin táng ráng qua khe vách liáp cáa các lán tù, thá nào cũng có vài đôi mát đang theo dõi sá an nguy cáa tôi.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Sáng hôm sau, trác khi nghe tiếng káng xuát trái lao đáng, có bán, năm ngái bá gái lên trình dián cán bá an ninh cáa trái, trong sá này có anh Phám Xuân Đá. Đái Úy Biát Đáng Quân Phám Xuân Đá là mát ngái đàn em trong đán vá tôi. Tôi và Đá thân nhau nhá anh em ruát.

Khi đi ngang qua nhà giam, Đá lán tiếng, cát cho tôi nghe:

“Thái Sán ái! Đàn em không bá đái ca đâu! Đái ca ái!”

Tôi ngái nhìn theo bóng chú Đá, lòng bán chán, tháp thám không yên. Cháng mát tiếng đáng há sau, nhóm tù dính líu tái vá lán xán đám qua đác thá vá. Ngang qua chá tôi ngái, Đá lái phát thanh báng: “Thái Sán ái! Chá có mát tá kiám đám, không nhám nhá gì.” Nghe váy, tôi mái tháy lòng nhá nhám, hát lo âu.

Máy cái bóng sáng đám trác đá khái đáng nháng chán tháng cũ trong thân thá tôi. Tôi chát tháy ngác mình đau nhái mát cách ká lá.

“Bác!...Bác!...ác!...ác!...”

Ruát gan tôi nhá đang lán láo, sôi sáng sác. Có mát vát gì tròn tròn, mám mám nhá cái bong bóng đang tìm đáng chui qua cá háng tôi đá thoát ra ngoài.

“ác!...ác! Pháè!...Pháè!...” Máu tángác tôi vát qua hai hàm răng, váng tung táe trên đái và trên nán ván gá.

Tôi ói máu liên tác. Lúc này, trác mát tôi chá còn nháng đám sao cháp cháp, láp láe. Rái tát cá tái sám lái, đen đác. Tôi gác đáu hôn mê trên chiác cáng tay...

“Lai tánh đá Long! Long ái!... Lai tánh đá Long!...”

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Tôi mát ra, tháy mình đang nám thoái mái trên nán đát nháy nháa, hôi tanh, tay không cáng, chân không cám. Ông tháy thuác Nam cáa trái mát tay bóp miáng cho tôi thá, tay kia không ngáng giát giát mátóc mai bên thái đáng tôi.

Cán bá Nghiám trác trái, đang đáng trác cáa theo dõi. Tháy tôi mát tánh lái, y buát miáng, – Táng đi luôn rái chá!

Sau đó y ra lánh cho tên lính gác:

– Đán nó ra suái!

Thá rái, sau nhiáu ngày á mình trong bá quán áo kaki đáy máu me, cát đái hôi thái, tôi đác đi tám. Sác yáu, hai chân lái đau, tôi đi không nái, đành phái bò. Tái cáng, tôi níu vào hàng rào đáng lên, cá gáng lán mò táng bác. Có hai anh bán đánh liáu cháy tái đá, dìu tôi đi. Tháy thá, vá binh cũng làm ngá.

Trong lúc tôi đi váng, mát anh bán tù bá bát làm công tác vá sinh nhà giam vái mát thúng tro.

Tái suái, tôi tát hát quán áo, lát nhanh xuáng dòng nác mát. Hai tên lính canh đã ghìm súng ngái sán trên bá. Cán bá Nghiám ra đái u kián:

– Anh Long có má i phút tám gái. Cám không đác lán!

Tôi bá ngoài tai lái đe đáa, cá gác đáu xuáng uáng đáy mát báng nác, rái lán ngáp, vá đáu vá tai. Nháng con cá lòng tong bu vào gám nhám láp da phá váy máu má cháa khô trên áng quyán. Lúc đáu, răng cá làm cho nháng vát tháng chân cáa tôi thát là đángáa. Sau đó máu tám ra, tôi bát đáu cám tháy xót, tháy đau.

Buái chiáu, trác trái sai hai bán tù ká nách đáa tôi lên phòng làm viác. Tôi phái viát hai tá kiám, phái thành tâm hái hán vá hành đáng trán trái váa qua đá xin ban chá huy trái khoan háng.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Tôi nái cá hai tay bá cám, bá đánh, đã tê đái, không cám bút đác. Thá là mát anh bán gác Không Quân đang ngái táa báp trên kho bá đáu vào ghi chép tá tá khai cho tôi. Tôi nói anh bán muán viát gì thì viát, rái tôi nhám mát ký báa, không cán đác lái. Lúc náp hai tá tá kiám cho cán bá, hình nhá anh ta đã ghi lán há Váng cáa tôi thành há... Nguyán thì phái?

Trong thái gian chá cán bá cáa Nha Quân-Pháp Bá Quác-Phòng Cáng-Sán tá Hà-Nái vá cháp cung, tôi không đác đi ra ngoài. Mái sinh hoát tiêu, tiáu đáu á ngay chá nám. Háng ngày, ông tháy thuác Nam cáa trái có nhiám vá đi vát cát đá cho tôi. Biát tôi bá nái tháng, ông ta lén đáu cho tôi vài viên xuyên tâm liên. Ông tháy thuác này cũng là tù cái táo. Tù mác bánh gì ông ta cũng cho uáng xuyên tâm liên! Tá thái ông ta đám nhán công tác y tá cáa trái, tôi cháa tháy ai chát vì xuyên tâm liên cá.

Ngày Chá Nhát, trái đác nghá lao đáng. Hai cáng trác sau đáu bá khóa. Tên lính gác trên chái cao ngái ngá gà ngá gát. Các bán tù túa ra sân, ngái i thì tay chân bán báu vái ca công trong viác náu náng, ká tá háp đánh cá, vài anh khác mái mê táp thá đác, đáng sinh. Có bóng ngái i láng qua cáa nhà cám.

“Vèo!...Vèo!...Đáp!...Đáp!...” vài các đáng thá và máy cá khoai lang luác đác quáng vào nhà ká luát.

Hai cá khoai bay tuát vào góc phòng, ngoài tám tay vái. Còn hai các đáng vì nhá, nên rái nái bác cáa, tôi cháp lá, rái đáa ngay vào mám.

Oái oăm làm sao! Các đáng trong miáng lái nám kát ngay chá cái răng đã bá tên Lái đáp gãy, tôi đau đáng ngái i! Cá hàm răng tê tái, cáng đá, các đáng nám trong háng mãi không cháu tan.

Hai ông bán tù váa ném đá ăn cho tôi, mát ông là Hái Quân Thiáu Tá Trán Văn Căn, bán cùng láp Trán Quý Cáp, ngái i thá nhá là Đái Úy Váng Thành Lân Khóa 19 Võ-Bá.

Lâu ngày mái tháy chát ngát, nác dái trong mám tôi tiát ra ào ào, nuát không káp.

Tôi trả hôm đó mới khi! Tôi chưa kịp đi quăn đã bị “Tào Tháo” đuổi, bắt tôi chết! Tay còng, chân cùm, tôi đành nằm chờ xử.

Chẳng may, tôi mới thấy bóng dáng ông thầy thuốc Nam trước cửa nhà bếp. Tôi lên tiếng gọi, rồi mới nói, nói với ông ta rằng vì bị trúng gió, tôi đã “bệnh” ra quăn.

Ông lang sốt ruột lên gọi bác sĩ cấp cứu. Tôi được “chỉu” cho ra sự tửm rã lần nữa.

Hai ngày sau, vào lúc chiều, bác sĩ VN xuất hiện. Đứng chân trong, chân ngoài ghế cửa, anh ta dặn dò,
– Ngày mai có người ở trên Bộ xử lý cấp cứu. Tính mạng của anh coi như an toàn rồi đấy!
Tôi cũng mừng cho anh. Có đi u là cần kín miệng.

Nói xong câu, anh ta vùi vào xoay lưng, bắt đầu đi.
—o—

Chín giờ sáng ngày hôm sau, tôi nghe tiếng gõ cửa từ phía Nha Quân-Pháp Công-S. Công tác cấp cứu xảy ra đúng ba ngày.

Ngày hôm nay...

Tay nhấn cái nút “Play” màu trắng, đứng dậy và nhấn cái nút “Record” màu đỏ của chiếc cassette đặt trên bàn, tên bác sĩ bắt đầu cuộc thẩm vấn,
– Trong thời gian 4 ngày này, bác sĩ và chi viện sĩ của trại có làm đi u gì trái với chính sách của đảng và nhà nước khi nói cho anh và các trại viên khác bắt đầu không?

Tôi thoáng nghĩ, “Phải bệnh ph, huyết bệnh huyết, mình có nói ra những hà kh, bắt nhân

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Cáa cán binh trái náy, cháa chác hán ta đá làm đác đáu gái thay đái. Mà không cháng, tá cáo nháng gái mình cháng kián, có khi còn mang vá vào thân...”

Hai bàn tay xáp trên đái, tôi tránh đôi mát ngáng i đái đián:

– Tháa cán bá, tôi tháy ráng á trái nào thì chá đá cũng nhá nhau. Tôi không có đáu gái đá khiáu nái cá.

– Váy thì, nguyên nhân nào đã khián anh vát trái?

– Tôi trán trái là đá đi tìm tá do.

– Sao ái phái đi tìm? Bao giá hác táp xong, anh sá đác trá tá do thôi!

Ngáng đáu lên, tháy vá mát ngáng i sĩ quan Cáng-Sán không có nét gì là gián đá, tôi đánh báo:

– Tháa cán bá. Cán bá có thá cho tôi biát, đán bao giá thì khóa hác cáa tôi mái chám đát?

Thá ngáng i ra mát phút, viên tháng úy nháp nháp cái bút chì trên mát bàn:

– Cái áy cũng tùy, mát năm, vài ba năm, tùy nái các anh...

Lúc đó mát tôi chát nhìn tháy trong góc phòng mát cái giá súng, trên đó đáng bán kháu A.K cáa vá binh. Mát ý nghĩ thoáng qua, “Hai giây đáng há đá nháy tá đây tái cái giá súng. Mát giây cháp kháu A.K. Mát giây kéo cá bám. Hai giây vát qua cáa sá. Mát phút sau có mát trong ván sán. Lính canh trên chái gác không thá quan sát đác phía sau ván sán. Phái tán ít nhát là năm phút, vá binh mái táp háp xong. Chá cán năm phút phù du áy là ta đã lên tái Lũng Ngàn rái!”

Tiáng gõ nháp bút chì chát ngáng thành linh. Tôi liác mát tháy vá mát hái thát sác cáa tên cán bá. Hình nhá hán ta đã tháy mát tôi đang dán vào cái giá súng? Y vát xô ghá, đáng đáy:

– Thôi anh vá nghá, ngày mai ta làm viác tiáp.

Tôi chát đá, nháng cũng không tá vá bái rái. Phái cháng hai tay lên ghá áy đà, tôi mái tá đáng lên đác. Lúc này tôi chát sác tánh: sác tôi yáu quá! Tôi đáng còn khó khăn, nói chi tái chuyán cháy, nháy, leo trèo?

Ngày thá nhá...

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Bác vào phòng trác, tôi không còn tháy cái giá súng A.K trong góc nhà náa. Bên ngoài cáa sá tháp thoáng bóng vá binh ôm súng, ráo bác đi qua, đi lái.

Chá cho tôi ngái xuáng ghá, viên sĩ quan quân pháp chá tay vào mát cái bách giáy dày cám trên bàn:

– Tôi đã có toàn bá há sá quân bá cáa anh Long á đây. Đáy đá hát! Tá bán táng máo công vá, cho tái táng cái giáy phát, giáy khen, huy cháng, khai sinh, giá thú ... không thiáu bát cá thá gì. Náu không tin, anh có thá tá tay kiám tra lái, xem tôi nói có đúng không?

Rái y rút ra đáa cho tôi máy tá huy cháng và bán táng máo công vá cáa tôi. Thoáng nhìn thôi, tôi đã biát đó là thá thát.

Tháy tôi có vá không háng thú vái viác đác má giáy tá kia, hán tá tán cát chúng vào bao trá lái, rái gát gá:

– Hôm nay cháng trình sá là nghe vài cuán băng.

Cuán băng thá nhát dài náa giá ghi lái phiên tòa ngoài trái, cách đây không lâu, xá mát anh tù cái táo tên Phê (?) trán trái á đầu dái Vĩnh-Phú hay Thanh-Hóa gì đó. Tiáng loa vang vang lái kát tái phát ra tá miáng mát “cái táo viên”, có lá là trát tá hay thi đua, “Tên ngáy quân này đã ngoan cá vát trái, không cháu hác táp! Đá nghá xá tá!”

Hàng chác ngái khác nhau nhau tán đáng, “Đáng ý! “...”Nhát trí!”...”Đáng ý!”...”Nhát trí!”...

Mát ngái náa phát biáu, “Tháng này đã cáp súng bán lái cán bá ! Phái xá tá nó ngay!”

Đám đông lái thét gào, “Xá tá!”...”Xá tá!”...”Xá tá!”...

Mát ý kián khác, “Chúng tôi không an tâm hác táp khi tên ác ôn này còn sáng và tiáp tác quáy

rái chúng tôi...”

Khán giß đßng nhß đã say máu, “Xß tß nó đi!”...”Xß tß nó ngay!”...”Xß tß nó!”...”Xß tß!”...

Đa nghi cách mßy tôi cũng không thß nói cußn băng này là giß tßo đßc! Rß mßn mßt, đßy là tißng nói, tißng la, tißng hét cßa đßng đßi tôi. Tôi không thß nghe lßm: Đßng đßi cßa tôi đang tranh nhau đòi gißt bßn mình!

Là mßt tù nhân sßp ra tòa lãnh án, tôi không mßy may sß hßi cái chßt, nhßng nhßng tißng la hét cßa nhßng ngßi đßng ngß lßi làm cho tôi đau đßn vô cùng.

Cußn cassette dài có nßa giß, vßy mà tôi cßm nhß mình đang trßi qua mßt cußc tra tßn dài vô tßn. Ngón đßn cân não đã có hißu quß! Lòng đau nhß cßt, hai lá nhß lßng bùng, đßu tôi choáng váng nhß mußn nßtung vì nhßng tißng hét đßy man rß, “Xß tß!”...”Xß tß!”...”Xß tß!”...”Xß tß!”...

Cußn băng ghi âm chßm đßt không có đßn kßt cßa phiên tòa. Viên thßng úy xoi mói nhìn vào mßt tôi, nhß tìm đßc phßn ßng cßa tôi, rßi y bßi theo mßt câu, nhß phát đßn ân huß:
– Anh Phê bß xß bßn rßi đßy anh Long ß!

Thßy tôi ngßi lßng thßnh, hßn ta nói nhß:
– Tôi không cßn hßi thêm anh vß lai lßch hay thành tích nßa làm gì. Chúng tôi có đß tài lißu và hß sß đß xác đßnh tßi trßng cßa anh rßi. Tuy nhiên, tôi cũng mßnh mißng bßo đßm rßng, tßi cßa anh chßa đßn mßc bß xß tß hình. Tin tôi đi!

Sau khi đßc ußng mßt bát nßc lßnh, tôi tißp tßc ngßi nghe cußn băng thßnh, cußn băng ghi lßi phát bißu cßa hai vß đßi tá bß Cßng Qußn bßt tßi mßt trßn Ban-Mê-Thußt.

Cußn băng chßt là mßt bußi hßc tßp, phê bình, kißm thßo cßa mßt nhóm sĩ quan cßp tßng và đßi tá.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Qua hai cuốn ghi âm váa rái, tôi nhận ra giọng nói của nháng vá tôi đã từng đọc i quyán, đã từng thân thiết. Ván giọng nói xáa, nháng nháng lái tôi nghe đác lái nhá tá miáng ai đó, tôi cháa từng gặp, cháa từng tiếp xúc bao giờ!

Trong cơn bão tá cuốn điên, cơn thuyán quác gia của dân tộc tôi chìm nhanh quá! Giáa biển khơi không thấy bến bờ, nháng ngái sáp chết đuối i thấy vát gì bên bờ nhá trác mắt, cáng ráng đáy là mắt cái phao, đầu ngá đó chá là đám bọt nước mà thôi!

Thực tình, từng ngày mắt nước, tôi cháa bao giờ có ý oán trách bất cứ ai, kể cả các cấp chỉ huy và bến đáng ngũ của tôi. Tôi chá thấy xót thương cho bến bè mình, và buồn cho số phận của chính mình.

Ngái cán bộ xáp đán đáng nghá, rái nói câu chám dứt buái thăm cung:
– Thôi! Mai ta tiếp tục anh Long nhé!

Tôi khiáng trên đán đáng tá ban chỉ huy trái và buồng giam, sau lưng là mắt hàng A. K.

Ngày chấp cung thá ba...

Viên thẩm phán úy xoa xoa hai bàn tay vào nhau:

– Hôm nay chá đá trao đái giữa chúng ta sá là: “Quốc-Gia và Công-Sán.” Tôi sá không đánh đáp anh đâu. Đáng e ngại, sá sát, cá viác phát biểu u mắt cách công tâm. Tôi cho phép, và khuyến khích anh nói thật lòng mình, vá nháng gì anh cho là sai, là đúng của hai chá đá. Mục đích chuyên công tác của tôi lán này chá có thật!

Tôi ngái ngán mắt ra. Thật là ngoài mắt táng táng! Tôi đã mắt lán nám mùi cái “kinh nghiệm thẩm phán đau” của kẻ bátra kháo vì tái trán trái rái, nên tôi biết, trong thời gian chấp cung, tù vát ngục nào cũng bá đánh cho tái bò lê, bò cày, cá tháng sau, thân mình còn ê má.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Tôi nghĩ län này cũng läi bä đánh, bä buäc täi träi chät, räi phäi tä ra ăn năn, häi läi nhäng viäc mình đã làm, sau cùng là ký bän cam kät, häa hän sä không còn tái phäm näa...vân vân.

län nút cho máy ghi âm chäy, thäm vän viên hät hàm:

– Theo anh, cuäc chiän tranh väa qua chính nghĩa thuäc vä phe Quäc-Gia hay Cäng-Sän?

Tôi đáp liäu,

– Mäi bên tham chiän có lý lä riêng đä bệnh väc cho chä träng cäa phía mình. Ngäi Cäng-Sän có lý cäa hä, còn chúng tôi, có lý cäa chúng tôi.

Ngäi häi cung läc đäu, nghiêm giäng:

– Anh hãy nói thäng ra ý kiän cäa cá nhân anh. Phäi là “ý kiän tôi thä này, ý kiän tôi thä kia!” Không đäc nói quanh quanh, nói chung chung kiäu...”chúng tôi thä này, chúng tôi thä kia...”

Tôi nuät näc bät räi trä läi thäng thäng:

– Tôi chiän đäu có chính nghĩa vì tôi là ngäi tä vä, Miän Bäc là kä xâm läc.

Hän ta väi át giäng tôi:

– Anh nói sai räi! Chúng tôi mäi có chính nghĩa vì chúng tôi chiän đäu đä giäi phóng Miän Nam thoát ách cai trä cäa ngoäi bang.

– Không có ngoäi bang nào cai trä Miän Nam cä. Viät-Nam Cäng-Hòa là mät näc đäc läp.

Y hét lên:

– Đäc läp giä täo! Thäc chät Ngäy-Quyän Miän Nam chä là tay sai cäa đä quäc Mä.

– Viät-Nam Cäng-Hòa là mät quäc gia đäng đäng väi các näc khác trên thä giäi. Miän Nam có chính phä riêng, hiän pháp luät lä riêng. Täng Thäng và Quäc Häi näc Viät-Nam Cäng-Hòa là do dân bäu lên, có nhiäm kä hiän đänh hän hoi, sao läi giäi là tay sai đäc?

Tôi ngäng läi, chä xem ý kiän cäa ngäi đäi điän ra sao thì thäy y đã tät máy.

Ngái im mät lát nhä đä tänh täm, räi thät chäm räi, hän ta ôn tän trä läi:

– Tôi sä không đäu lý väi anh näa. Vì näu cãi nhau thì anh sä ä vào thä yäu, còn tôi ä thä mänh, không đäc công bäng. Tä bây giä tôi chä đät câu häi. Anh đäc tä do trä läi theo ý anh! Nhä väy có đäc không?

Thäy tôi gäc gäc đäu, hän nhän nút cho máy quay, räi tiäp täc:

– Anh nói räng Miän Nam là tä do, väy hãy điän tä cái tä do đó thä hiän ra sao ngay trong cuäc đäi cäa chính anh.

– Tôi län lên trong mät chä đä mà trong đó, chúng tôi muän nói gì thì nói, nghe gì thì nghe, đäc gì thì đäc. Không bä ai nhäi nhét tä täng này, tä täng kia vào đäu. Ngay nhä tôi là mät thiäu tá, mà suät mäi hai năm quân ngũ tôi chäa bä bät buäc phäi vào đä mät buäi häc täp chính trä nào cä. Nhäng hiäu biät vä Cäng-Sän, hay Tä-Do là do cái vän kiän thäc thu thäp tä thäc tä và tä tìm hiäu qua báo chí, sách vä. Không ai ép buäc tôi phäi tôn thä chä nghĩa này, đä phá chä nghĩa kia.

– Näu nói räng Miän Nam tôn träng tä do tín ngäng, thì täi sao läi có nhäng cuäc biäu tình, xuäng đäng cäa Cha, Cä, Giáo Dân cũng nhä cäa Tăng Ni, Phät Tä?

– Chính vì có tä do nên mäi xäy ra nhäng chuyän xuäng đäng, phän kháng, näu không có tä do thì toàn dân sä câm nhä hän.

– Anh có là mät thành viên cäa đäng Dân-Chä không? Näu mät ngäng i lính mà không là đäng viên đäng Dân-Chä thì có bä thiät thòi gì không?

– Thú thät tôi không đä ý đän vä đäng phái. Tôi không gia nhäp đäng nào. Tôi cũng chäa thäy đäng nào công khai gây änh häng trong đän vä tôi bao giä.

– Trong thäi gian qua, anh đã có đäp tiäp xúc väi dân chúng Miän Bäc, anh có nhän xét gì vä nhäp säng cäa dân chúng Miän Bäc không?

Thäy có đäp giäi täa ä mäc, tôi häng chí nói mät mäch:

– Miän Bäc và Miän Nam khác hän nhau. ä trong Nam, ngäng i dân có thä säng theo ý mình muän. Còn Miän Bäc là mät xã häi có quy cä, có khuôn phép. Tä vän đä cäm, áo, gäo, tiän, nhà cäa, ruäng vän, cái gì cũng có tiêu chuän cä. Cái gì cũng tem phiäu, sä sách. Hàng còn näm trong kho quäc doanh có mät giá, täi lúc tuän ra ngoài, nó thành giá khác, đät gäp chäc län. Lao đäng xã häi chä nghĩa thì ngäng i này đäa vào ngäng i kia. Làm viäc häp đäng, vän công chä là chuyän läng phí nhän läc. Tôi đã thäy có mät mänh ruäng cä näa sào, mà ào xuäng mäi ngäng i, väi mäi con trâu, và mäi cái cày. Hä làm viäc chäng mät giä đäng hä, mà chäm công là mät ngày. Thäi giä còn läi, mänh ai näy đi canh tác riêng đä cäi thiän. Lý thuyät là không có quyän tä häu, tät cä là tài sän chung, nhäng trên thäc tä, ai cũng lo mäu cäu läi ích riêng, vì ai cũng thiäu thän cä. Có lä vì thä mà mäy chäc năm nay Miän Bäc vän nghèo, không khá lên đäc.

Tôi thäy kä thuät thäm vän cäa ngäng i Cäng-Sän có vä na ná väi kä thuät khai thác cäa Đäc Quäc-Xã thäi Thä Chiän thä 2 trong nhäng tài liäu mà tôi đã đäc qua. Thoät đäu, väi đôi ba câu häi bäng quä, tù binh đäc nói thoäi mái thä giän vài phút. Sau đó, thäm vän viên mäi ra tay,

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

---

báng nháng câu hỏi dán dáp, tái táp, loanh quanh, lán quán mát ván đá, làm cho óc ngáng i bá thám ván rái tung lên, không biết đâu mà cháng đá.

Vái nháng câu hỏi ngoát ngoáo, viên tháng úy Cáng-Sán đã cá gáng moi móc nháng gì tôi cát đáu trong đáu vá cuác đái tôi, tá thuá mái đi cá, đán khi ngáp ngá, rái tái ngày ráng.

Trong thái chián, tôi đã qua láp Tình-Báo Tác-Chián Singapore, rái nhiáu năm, đám nhán chác Tráng Phòng Quân- Báo cáa Bá Chá-Huy Biát Đáng Quân, Quân-Khu 2, Viát-Nam Cáng-Háa. Tôi đã thám ván rát nhiáu tù binh, và đã hoàn tát nhiáu bán cung tá.

Do đó, tôi đá bán lãnh đá luán lách, tránh né nháng bí mát liên quan tái sinh máng nháng ngáng i đã cáng tác vái tôi thái trác, nhá tên tuái các mát báo viên trong máng lái mát báo cáa Phòng 2 Biát Đáng Quân Quân-Khu 2, danh sách các cán binh chiêu hái đã háng đán các chuyán xâm nháp vào lòng đách cáa tôi trong thái gian 1972- 1973.

Chá sau vài câu hỏi trùng láp, tôi đã nghiám ra ngay chá đá cáa cuác “thi ván đáp” tráng chinh hôm áy là nhám khai thác tin tác liên quan tái “Vai trò cáa Chính-Trá và Tôn-Giáo trong Quân-Đái Viát-Nam Cáng-Háa” Vá cá hai lãnh vác trên đây, quá tình, tôi chá là mát tay ám á, nên ngáng i tra hỏi cháng biết đá cá gì.

Cá thá, trá đá cá sáu, báy phút cho hai lán đi tiáu, và khoáng máng i phút cho báa ăn tráa vái mát cá khoai lang luộc, tôi phái trá lái hàng trăm câu hỏi trong thái gian dài tá sáng sám tái xá chiáu. Tôi không nhá có bao nhiêu cuán băng mái đã đá cá thay, máy lán pin mái đá cá láp vào máy.

Chám đát ngày làm viác cuái cùng, không chá ngáng i bá chát ván, mà ngay cá ngáng i đát câu hỏi cũng tháy má hôi vá ra đáy mát.

Ngáng i cán bá chám đáu thuác lá, rít mát hái, rái trao nó cho tôi:

– Anh Long á! Tôi đã thác hián công tác pháng ván này vái mát ông sá, mát ông cha, mát nghá sĩ, mát dân biáu, hai cáp táng, hai cáp đái tá, và ba ngáng i cám đáu đáng phái chính trá. Mái anh có nhân cách riêng khi đái đián vái tôi. Cũng nháng câu hỏi áy nháng mái ngáng i trá lái khác nhau. Mái anh có lý lá riêng. Anh là ngáng i tuái nhá nhát và có đáa vá tháp nhát mà tôi đã gáp

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

---

trong công tác này đäy! Bây giờ tôi có một câu hỏi riêng từ bạn anh. Câu hỏi của bạn cùng. Anh có vui lòng trả lời tôi không?

Tôi rút một hộp thuốc dài, nuốt thuốc vào, ém khói trong phổi, thấy thật táo bạo:

– Vàng! Tôi sẽ trả lời bạn.

– Nào! Anh hãy thành thật, tuy nhiên đừng thành thật, trả lời tôi: Quan niệm của anh ra sao đối với số sống và số chết?

Tôi nhìn thẳng vào đôi mắt người đi đi, dò chừng. Hình như họ không có âm mưu gì cả trong câu hỏi. Tôi hỏi ngược, rồi như như trả lời, rõ ràng thẳng thắn:

-Thưa bạn. Tôi nghĩ, đối với tôi bây giờ có sống cũng chẳng thấy vui thú gì, thì nếu chết, tôi cũng coi như là trả về cùng cát bụi. Tôi không có điều gì phải hỏi họ hay vướng bận cả.

Viên thuốc úy Cáng-Sán đứng lên, bàn tay y xìt bàn tay tôi một cái rớt nhä, rồi buông ra ngay. Y nói với tôi, như có vẻ như nói một mình:

-Tiếc thay! Anh lên là Miền Nam. Nếu ngày đó anh không đi, thì có lẽ, giờ này, như người tôi mà như tôi, muộn gì một anh cũng là một điều khó khăn.

Bạn trả sau ngày hoàn tất sự tham vọng, đầu óc thật thoải mái, tôi nằm im, đón nghe trong gió väng väng âm thanh quen: tiếng ve säu rên rä trên Lũng Ngàn, tiếng chân trâu kéo gänäng qua đän đäng quanh, tiếng xäng cäo chäo bên nhà bếp. Giờ tôi nghĩ là tiếng “käo! kät!” của loài một giờ đang dứt khoát cái chết giữa nhà.

Tôi ngäa cä nhìn lên nóc tranh, trả lời một tôi là con ruäi xanh đang cố gắng một cách tuyệt vọng tìm cách thoát khỏi cái màng lưới nhän. Thân phận tôi giờ đây ví như thân phận con ruäi xanh trên kia, không hỏi, không kém. Nhân và ruäi là hai đäng vật khác loài. Chúng giät nhau để sinh tồn. Còn tôi và như người đang giam cầm tôi lại cùng chung số phận.

Tuần lễ sau, vào giờ chiều, bạn Vän bước vào, ngồi trên bàn của, rút bao Cáng-Long ra, bắt đầu châm cho tôi một điếu. Chẳng tôi hút xong điếu thuốc lá thơm, anh ta mỉm cười:

- Bà mẹ anh ngày xưa đẹp như làng Trác-Châu đó! Anh có biết không?

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Tôi trá mát:

- Cán bá có lán tuái hán tôi nhiáu đáu? Làm sao mà cán bá biát điáu này?

- Ngày anh bá đáa vá cám lán đáu á trái này, tôi đã đác qua lý lách cáa anh rái. Tôi biát tên bá má anh và tát cá há hàng bên ngoái cáa anh náa. Nhà tôi á sát rào nhà cá Ngái, ông ngoái cáa anh. Thái còn là con gái, bà cá sinh ra tôi là bán thân cáa bà cá nhà anh. Má tôi nói hái đó má anh có làn da tráng nhá tráng gà bóc. Má anh không láy ngái trong làng, lái đi láy ngái làng bên. Sau khi bá anh bá giát, má con anh đã bá xá, ra đi biát tăm. Không ngá sau đó gia đình anh di cá vào Nam, và anh đã làm tái chác thiáu tá. Dù gì thì chúng ta cũng là ngái cùng làng...

Tái lúc đó, tôi mái hiáu lý do vì sao viên sĩ quan Cáng-Sán này lái náng tay vái mình.

Cán bá Ván thác tay vào túi, lôi ra mát cái phong bì. Má phong bì, móc cái ánh cá 6x9 cm đáa cho tôi, anh ta nói nhá:

– Anh Long có thá. Nháng tôi không đác phép đáa thá cho anh. Tôi “điám” cho anh cái ánh cáa vá con anh. Nhá giá kín đáng cho ai biát.

Nói xong câu này, Ván nhét vào tay tôi mát điáu thuác náa, rái đáng lên, láng tháng đi vá háng nhà báp.

Có lá cái thá cháa tám hình đã tái trái trong thái gian tôi tái đáo. Trong hình là vá tôi bá tháng con út ngày nó váa biát lát. Nay chác tháng bé đã biát nói, biát cháy rái?

áp cái ánh vá con vào lòng, tôi nghe rõ ràng, tim mình đang thán thác...

Tôi đác nhìn tháy mát bá tôi lán cuái cùng (1946), ngày tôi lên bán tuái. Còn tháng con tôi, không biát suát đái, nó có dáp nào nhìn tháy mát bá nó hay không?

Tái lúc đó cho tái tái mát, cá lâu lâu, tôi lái đá cái ánh ra xem.

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Váng vác trắng trôi...

Tôi nám quay mát vá háng Tây. Cáa chính cáa phòng giam không bao giá đáng. Ngoài kia ánh nguyát chan hòa.

“Táng!... Táng!... Táng!... Táng!...” có tiáng đán ghi ta váng cá bay sang tá Lán 1. Tiáp đó là mát câu hò (hay sáng xá) náo nuát:

“Đêm nay trăng sáng...(á!) lung linh, em ngái trông trăng.
Lòng nhá tháng anh, mà lòng... (ô!) buán máng mánh.
Mình cách xa nhau rái...(à!) Mình mát nhau muán đái.
Đêm ngái trông trăng, mà mát lá ... (ý! à!) tuán rái...”

Tôi không phân biát đáng cá giáng hò này là cáa ông trung tá con rá bà Bút Trà, hay là cáa ông đái úy con rá cá dân biáu Hoàng Kim Quy?

Ánh trăng láa tiáng đán tràn qua cáa phòng giam.
“Táng!” ... “Táng!” ... “Táng!” ... “Táng!” ... “Táng!” ...

Nháp đán báng rái rít hán lên, quán vào tiáng hát, xoán lái nhá con chát, rái vút lên thát cao:
” Trái ôi! ... Bái sa cá giáa chián tráng thá tián
Nên Võ Đông Sá đành chia tay vĩnh vián Bách Thu ... Hà...
...Táng! Táng!...Táng! Táng!...Táng! Táng!...   ...ng...   ...ng...”

Giáa đêm trăng lánh, vô tình, khúc “Võ Đông Sá” đã nhá mũi dao nhán, xoáy vào tim ngái nghe...

Ngày xáa tôi là chúa ghét váng cá. Cá tháy máy anh káp cái láng “miát ráng” trong đán vá váa cát giáng, “Biên cáng lá rái, Thu Hà em ôi!” ... tôi lái bám báng cái thám, lánh nhanh đi chá khác.

Váy mà giß đây, gißng ca cßa mßy ông nghß sĩ tay ngang cũng làm cho tim tôi xßn xang. Tôi nßm trßn trßc hoài mà không nhßm mßt đßc. Đêm sao quá dài...

—o—

Tß đßu tháng Sáu, sau giß ăn trßa mßi ngày, tôi đßc mß cùng cßm vài phút đß đi vß sinh. Chuyßn nßa đßi cßa tôi xßy ra ngay trong vòng rào mà vß binh cũng phßi kß kß đi kèm. Khi tßi đßu Lán 11, vì sß thßi nên tên bß đßi đßnh đßng lßi, ôm súng đßng canh, cách nhà cßu chßng sáu chßc thßc. Mßt nó cß lom lom theo dßi nhßng ngßi từ trên đßng ra nhà xí. Nó soi mói, kißm soát kß cßng nhßng ßng vßu chßa nßc hß xách theo đß rßa đßt. Nó sß bßn tù lén lút liên lßc tißp tß cho tôi!

Bßn cai tù không thßngß rßng, trßc khi tôi đßc mß cùng, đã có hai ba anh bßn tßi ßn mình trong cßu tiêu rßi. Hß tranh nhau nhßt vào mißng tôi, cßc đßng, cß khoai, và cß nhßng viên thußc bß. Tôi chß đßc phép ß trong chußng xí có năm phút. Trong năm phút, tôi vßa ăn, vßa đßi tißu tißn, vßa nói chuyßn vßi bßn bè.

Hàng ngày, bßn tù chia phiên nhau giúp đß cho ba ngßi đßng bß phßt. Các anh Thißu Tá Hoàng Văn An, Đßi Úy Vßng Thành Lân, Đßi Úy Nguyßn Hßu Quang, Đßi Úy Phßm Xuân Đß, và Đßi Úy Đß Dßng là nhßng ngßi tôi gßp mßt thßng xuyên, ngoài ra còn nhißu bßn khác nßa. Hß lo cho tôi vào gißa trßa, và lo cho anh Trß, anh Cß vào lúc xß chißu. Nßu hôm nào cß trßi phßi đi lao đßng sußt ngày, thì các anh trßc lán sß làm công tác cßu trß.

Thßi gian này ngßi tù mang cßm cho nhà kß lußt là Nguyßn Hßu Quang, bßn cùng khóa Võ-Bß cßa tôi. Nhßng khi có đßp thußn tißn, anh Quang thßng lén lút ém thêm phßn ăn cho ngßi bß giam.

Cũng may nhßng chuyßn này không đß bß. Chß cai tù mà bißt đßc thì các bßn tôi chß có nßc vào cßm!

Trong cßnh hoßn nßn, tôi đã không bß bßn bè bß rßi. Nhßng sß trß giúp ßy đã khißn tôi tăng thêm sßc lßc cß vß thß chßt lßn tinh thßn. “Khßn khó có nhau, là huynh đß chi binh!” phßi gßp cßn nguy bißn mßi thßy cái cao đßp cßa tình đßng đßi.

Nháng tháng tiếp theo, tôi và hai anh bạn bắt đầu đi vòng vòng, lán lát nhát trong các trái tù quanh vùng Cám-Nhân, Yên-Bình. Mỗi khi tiếp trái mới, ba “cái táo viên” vượt ngục lại trở thành nháng cái bao cát cho bạn vượt binh cáa trái đó thác tế páng váng.

Cuái cùng chúng tôi bắt đầu vào Trái 2 trong Tích-Các, nhát chung với một tay “Papillon” cáa trái này. Anh ta nằm trong căn báa nhà ká luát, cách tôi một tám phen.

Ghé mõm sát cái lỗ nhỏ dáng chân vách, tôi hỏi nhá:

– Này! Tên gì? Cáp gì?

– Tháng! Đái úy!

– Đi lúc nào?

– Sau các cha một tháng.

– Máy ngái?

– Bốn.

– Ba ông nái kia đâu?

– Thoát rồi!

– Còn cha? Sao lại nằm đây?

– Mình bắt sa ruát, gia đình đang đành bắt cuác, bắt dân quân bắt, dán vượt giao lại cho trái, rồi bắt tiếp vào đây.

– Đã bắt chấp cung chưa?

– Rồi!

– Có bắt đánh không?

– Thì bắt rồi! Đau lắm các cha rồi!

Máy ngày sau, ngái bắt đầu cám cáa Trái 2, vốn là một đội úy Biệt Động Quân thì thám với tôi rằng, “Một toán vượt binh cáa Trái 2 đã kêu gọi dáng ba ngái bạn cáa anh Tháng ra đầu hàng rồi. Nháng ngay sau đó, chúng bạn chốt hết ba ngái này, rồi dáng hô là họ bắt chấp lúc ban đêm!”

Nghe chuyện này, tôi nhớ lại cái đêm trái tiếp đến nhá một cách đó không lâu, nếu tôi nghe lại tên vượt binh, bắt ra khỏi cáng dáng lên ban chấp huy ký giáy cho vượt dáng, thì tôi đã bắt bạn chốt rồi!

Cuái năm 1978 có tin Trung-Cáng sắp đánh Việt-Cáng, ba chúng tôi lại bắt cùng dính vào nhau dáa lên xe, vượt sông Lô, qua đèo Khá, ghé Tân-Trào, rồi chấp một láo vào Trái Phú-Sán 4,

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Thái-Nguyên.

Tái đây, váa đác tháo còng ra, tôi đã bá táng vào đái tráng giái sá 12 toàn là dân vát ngác, chuyên làm lò gách. Đáng cánh ngá, nên anh em trong đái này đã tháng yêu, đùm bác lán nhau nhángái thân trong mát nhà.

Tháng Ba năm 1979 quân Táu ào qua biên giái, chúng tôi lái bá còng táng cáp, đáa lên Molotova, cháy mát mách qua thá đá Hà-Nái vá tuát miát Hà-Nam, Phá-Lý.

Trong lúc cháphát sông Hát, đoàn xe bá dân chúng ném đá tái bái. Tù chá còn nác ôm đáu, úp mát xuáng sán xe. Thì ra dân chúng táng chúng tôi là tù binh Trung-Quác!

Đán khi biát trên xe là tù cái táo Viát-Nam Cáng-Hòa thì dân chúng lái đáa nhau ném chúng tôi lán náa! Chúng tôi lái lo ôm đáu, úp mát. Nào ngá, lán này đáu cá, tóc tai lãnh toàn là xôi, đáng, káo bánh, xu hào, cái báp!

Quý hóa hán mái món quà mà chúng tôi nhán đác ngày hôm đó là, lán đáu ká tá khi bái trán, chúng tôi lái đác nghe hai tiáng “Hoan hô!” tá miáng cáa đáng bào tôi. Dù chá có vài tiáng “Hoan hô!” rát ráe phát ra trong đám đông thái, đã khián đôi mát tôi cay xá. Nhìn sang bên, tôi tháy mát anh bán chung còng cũng nhát nháa nác mát...

Tá y, cá vài năm mát lán, tôi lái bá chuyán sang trái mái, cuái cùng là Z30 D Hàm-Tân. Tái năm 1988 tôi đác tha.

Nhá lái, mát ngày mùa đông năm 1965, tôi đã quá xuáng giáa vũ đánh tráng Lê-Lái Tráng Võ-Bá Quác-Gia Viát-Nam đá tuyên thá ráng sá đám xáng máu mình báo vá tá quác, phác vá đáng bào. Sau khi đáng lên, tôi trá thành mát sĩ quan Biát Đáng Quân. Qua bao nhiêu năm xông pha nái chián tráng, rái trám luân trong tù ngác, tôi ván ghi tác trong lòng mát lái khuyên,

“Thá làm mát viên ngọc nát, chá không làm mát viên ngọc lành!”

Viên ngọc nát

Tác Giả: Váng Máng Long- K20

Thứ Sáu, 06 Tháng 7 Năm 2012 21:48

Hái ký- Váng Máng Long- K20

Seattle, tháng 3 năm 2012

Thêm vài chi tiết & hình ảnh và tác giả : Váng Máng Long

- Cựu học sinh Trung-Học Trán Quý Cáp, Hái-An.
- Cựu Sinh Viên Sĩ Quan Khóa 20 Trường Võ-Bá Quốc-Gia Việt-Nam.
- Chức vụ sau cùng: Thiáu Tá Thiáu Đoàn Trường Thiáu Đoàn 82 Biệt Động Quân.
- Từ 1975 tới 1988 tù “cái táo” (13 năm) tại Nam ra Bắc.
- Từ 1993 định cư tại Thành Phố Seattle, Thiáu Bang Washington, USA.
- Năm 2003 tốt nghiệp University of Washington, cấp bằng B.A SocialSciences and Communication.
- Gia đình hiện nay: Một vợ, 4 con, 1 cháu nội, 3 cháu ngoại.